

Gunstige inrichtingen voor het vliegend hert (*Lucanus cervus*)

Het vliegend hert is de grootste en bekendste kever in België. De soort gaat er in Europa op achteruit en krijgt in Brussel de status van een zeldzame en bedreigde diersoort. Simpele inrichtingen, zoals kunstmatige habitats, kunnen de soort helpen.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de kever beschermd en zoals aangeduid in de Ordonnantie betreffende het natuurbehoud van 1 maart 2021 wordt de soort beschouwd als van gewestelijk belang.

Het volwassen vliegend hert leeft dicht bij de plek waar hij geboren is, dus in de buurt van dood hout. Mannetjes kunnen zich verplaatsen over een afstand van 500 m tot verschillende kilometers ver. De vrouwtjes gaan daarentegen niet zo ver, slechts enkele tientallen of honderden meters, en leggen hun eigen eitjes vaak op dezelfde plek als waar zij als larve hebben geleefd. Er moet dus voldoende dood hout aanwezig zijn in de omgeving zodat de soort zich kan blijven voortplanten. Een populatie kan snel geïsoleerd raken en het gevaar lopen uit te sterven als er niet aan deze basisbehoefte is voldaan.

Volwassen dieren leven niet lang: mannetjes leven slechts enkele weken en vrouwtjes tot twee maanden in de zomer. Hun enige levensdoel is een partner vinden om zich voort te planten. De volwassen dieren hebben niet veel voedsel nodig (suikerhoudende stoffen zoals sap uit wonden van oude bomen, sap van opengebarsten kersen, enz.) en overleven hoofdzakelijk op hun vetreserves die ze opgebouwd hebben tijdens de ontwikkeling van de larven. De mannetjes gebruiken hun grote kaken om te vechten tegen rivalen. Ze verdedigen de beste paarplaatsen of oude zieke bomen met sapuitstortingen. Dergelijke bomen zijn zeldzaam in woonwijken: soms worden houten lichtmasten gebruikt als vervangende standplaats.

Links een mannelijk vliegend hert, rechts een vrouwelijk - © [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) Didier Descouens

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn de populaties van het vliegend hert heel plaatselijk. Dood hout heeft altijd een positieve invloed op de biodiversiteit maar inrichtingen die zich specifiek op deze soort richten zullen vooral zin hebben in de omgeving van de huidige observatiegebieden: voornamelijk in Watermaal-Bosvoorde en in een kleinere zone in Ukkel.

Waarnemingen van het vliegend hert (*Lucanus cervus*) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest sinds 2010 - © BE

EEN HOUTSTAPEL INRICHTEN

Privétuinen zijn van groot belang voor het vliegend hert: hij heeft dood hout nodig dat in aanraking komt met de grond (levende bomen zijn niet geschikt om eieren in te leggen). Het vrouwtje legt haar eieren ondergronds, onder dood en vermolmd hout. Dit dient dan als voedsel voor de larve nadat hij uit het ei komt. Zijn ontwikkeling duurt een aantal jaren (gewoonlijk 3 jaar, maar dit zou ook kunnen oplopen tot 6 à 7 jaar).

[CC BY-SA 3.0 Bugman95](#)

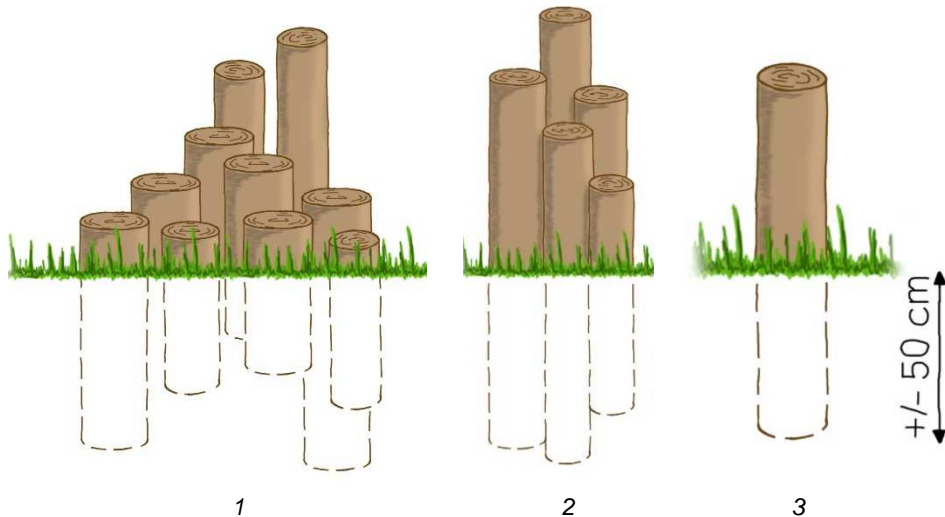
Een stapel dood hout laten liggen in een hoek van de tuin is een eenvoudige maatregel die de vrouwtjes kan helpen bij het vinden van voldoende voedsel voor de voortplanting.

- Zo'n inrichting kan het hele jaar door gebouwd worden.
- Elk type hardhout kan hiervoor gebruikt worden. Meestal gaat het om loofhoutsoorten: bij voorkeur eik (*Quercus ssp.*), maar ook beuk (*Fagus sylvatica*), linde (*Tilia sp.*), haagbeuk (*Carpinus betulus*), kastanje (*Castanea sativa*), hout van fruitbomen of andere. Oude boomstronken van gekapte bomen zijn ook geschikt. Zachte houtsoorten (berk, populier, wilg) worden beter vermeden omdat deze te snel vergaan.
- De houtblokken moeten minstens even dik zijn als de arm van een volwassene persoon, of dikker indien mogelijk. Binnen de piramide kan er gevarieerd worden met verschillende diktes.
- Het is beter om de houtblokken gedeeltelijk in de schaduw te plaatsen om uitdroging te voorkomen. Het is zinvol om het hout regelmatig na te kijken en te bevochtigen bij uitdroging.
- De houtblokken moeten gedeeltelijk in de grond worden ingegraven, om hun vochtigheid te behouden (ongeveer 50 cm diep). Zorg er ook voor dat er wat aarde tussen de verschillende blokken ligt; dit bevordert de vochtigheid en maakt het voor de larven gemakkelijker om zich van het ene naar het andere houtblok te verplaatsen.
- Plaats het hoogste blok in het midden en de kleinste aan de buitenkant, zodat er een soort piramide ontstaat.
- Men kan de begroeiing de vrije loop laten tussen en rond deze structuur want dit zal ook helpen om een goede vochtigheid te behouden. Als er door deze vochtigheid schimmels ontstaan is dat een positief teken.
- Het spreekt voor zich dat er geen pesticiden gebruikt mogen worden in de tuin.
- Zorg ervoor dat er geen open waterreservoirs in de buurt staan omdat insecten hierin kunnen verdrinken.

- Maak geen gebruik van antiworteldoek op basis van polyethyleen want insecten kunnen daarin vast komen te zitten.
- Als u rot hout of afrasteringspalen moet verplaatsen waar larven in leven, graaf dan elders op het terrein een put en leg ze daarin met wat rot hout van de oorspronkelijke plek. Bedek met wat aarde.

Idealiter zouden er om de 100 m inrichtingen moeten zijn voor het vliegend hert, of ze nu natuurlijk (dood hout dat men onaangeroerd laat liggen) of kunstmatig (piramides voor het vliegend hert) zijn. Het is dus interessant om deze inrichtingen te plaatsen in een hele wijk maar in de gebieden waar het vliegend hert al is waargenomen kan elke tuin zijn steentje bijdragen om de soort te behouden.

Zo'n structuur gemaakt uit dood hout komt ook een hele reeks andere soorten ten goede. Denk dan aan schimmels, ongewervelde dieren en hun roofdieren, enz. Verder kunnen ook kleinere zoogdieren die op zoek zijn naar voedsel, reptielen die op zoek naar zonnige plaatsen en bepaalde solitaire bijen hierdoor aangetrokken worden. Een piramide voor vliegende herten is dus nooit een nutteloze inrichting.

- Voorbeelden van piramides voor vliegende herten - @BE-S.Gérard:
1. Grote piramide voor in een park of een hele grote tuin
 2. Piramide voor in een kleine tuin
 3. Een enkel houtblok is ook al nuttig voor wanneer de ruimte zeer beperkt is

Nuttige links:

- Leefmilieu Brussel: informatiepagina over het vliegend hert : <https://bit.ly/32IPKCY>
- Soortenfiches voor het beheer van Natura 2000-soorten (zie p.23): <https://bit.ly/3vhCMZ4>
- Leefmilieu Brussel: Verslag van de Staat van het Leefmilieu 2011-2014 Het Vliegend hert, een beschermde Europese soort : <https://bit.ly/2RXjM3Y>
- Voorstelling van het vliegend hert op de website onzenatuur.be: <https://bit.ly/3dIIIIV3>
- Natuurpunt.be: <https://bit.ly/3u1TdIC>
- Ecopedia: <https://bit.ly/3whKzHE>
- Waals Gewest: <https://bit.ly/3dbTW49>